የሰ/መ/ቁ. 117036

ሕዳር 12 ቀን 2009 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓሊ መሐመድ

ተኽሊት ይመስል

ቀነዓ ቂጣታ

ሰናይት አድነው

ጳውሎስ አርሺሶ

አመልካች፡- ፀጉብርሃን ትሬዲንግ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር - አልቀረቡም

ተጠሪ፡- ኮሎኔል ይትባረክ አማረ - ከጠበቃ ኃይለስላሴ ገ/መድህን ጋር ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ተጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

1. ጉዳዩ የቀረበው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አመልካች የሽያጭ ውሉን በወቅቱ ባለመፈፀሙ በኃላፊነት ይጠየቃል በማለት አመልካች የመኪና ሽያጭ ውሉን ባለመፈፀሙ ተጠሪ ላይ የደረሰበት ጉዳት ተጣርቶ እንዲቀርብ በማለት የሰጡት ውሣኔ አግባብነት ያላቸውን የሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ያደረገ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በሰበር አጣርቶ ለመወሰን ነው፡፡ የክርክሩ መነሻ ተጠሪ /ከሳሽ/ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያቀረበው የክስ ማመልከቻ ነው፡፡
2. ከሳሽ ለስር ፍርድ ቤት ባቀረበው ክስ ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ.ም በተደረገ የሽያጭ ውል፣ ከተከሳሽ ሁለት ተሽከርካሪዎችን ለመግዛት ተዋውሎ፣ የሁለቱን መኪኖች ዋጋ ብር 2,300,000 /ሁለት ሚሊዬን ሶስት መቶ ሺህ ብር/ ገቢ አድርጌያለሁ፡፡ ተከሳሽ መኪኖቹን ውሉን ከተፈራረምንበት ቀን ጀምሮ በአስራ አምስት የስራ ቀናት ማለትም እስከ ነሐሴ 27 ቀን 2006 ዓ.ም ሊያስረክበኝ የውል ግዴታ ገብቷል፡፡ ከሳሽም መኪኖቹ ከቀረጥ ነፃ እንዲያስገባ ከሚመለከተው አካል ፈቃድ ሰጥቶኛል፡፡ ሆኖም ተከሳሽ በውሉ መሠረት መኪኖቹን ያላስረከበኝ በመሆኑ፣ ከሳሽ የከፈልኩትን ገንዘብ እንዲከፍል ይወሰንልኝ፡፡ ከሳሽ ከነሐሴ 27 ቀን 2006 ዓ.ም መኪኖቹን እረከባለው በሚል እምነት አንድ ተሽከርካሪ በወር

ብር 3000 /ሶስት ሺህ ብር/ ሁለቱን በብር 6000 /ስድስት ሺህ ብር/ አከራይቼ አገኝ የነበረውን ጥቅም ስለቀረብኝና በዚህ ምክንያት ለደረሰው ጉዳት ብር 354,000 /ሶስት መቶ አምሳ አራት ሺህ ብር/ እንዲከፍልና ዕዳው ተከፍሎ እስኪያልቅ ድረስ በወር ብር 6000 /ስድስት ሺህ ብር/ እየተሰላ ካሣ እንዲከፍል፤ የወሰደውን ገንዘብ ወለድ እንዲከፍልና፣ የገደብ መቀጮ ብር 5000 /አምስት ሺህ ብር/ እንዲከፍል ውሳኔ ይሰጥልኝ የሚል ይዘት ያለው ክስ አቅርቧል፡፡

3. አመልካች በተከሳሽነት ቀርቦ ለከሳሽ ሁለት መኪኖች ለመሸጥና የመኪኖችን ዋጋ ከሳሽ መክፈሉ የሚካድ አይደለም፡፡ ተከሳሽ ለከሳሽ መኪኖችን ለማስረከብ የተለያዩ ተግባራትን ከከሳሽ ሰራተኞች ጋር በመተባበር ሲፈፀም ቆይቷል፡፡ መኪኖችንም በውሉ በተገለፀው ጊዜ ውስጥ ለማስረከብ ፈቃደኛ ነበር፣ ነገር ግን በመዝገብ ቁጥር 24172 የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነሐሴ 21 ቀን 2006 ዓ.ም በመኪኖቹ ላይ የዕግድ ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡ የዕግድ ትዕዛዙን በመቃወም ተከሳሽ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቤ በመዝገብ ቁጥር 157145 የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን የዕግድ ትዕዛዝ አፅንቶታል፡፡ በመሆኑም በሽያጭ ውሉ መሠረት ያልተፈፀመው ተከሳሽ ከአቅም በላይ የሆነ ምክንያት የፍርድ ቤት የዕግድ ትዕዛዝ በመሆኑ ከሳሽ ለውሉ አለመፈፀም ተከሳሽ ኃላፊ እንዲሆንና ካሣ እንዲከፍል ለማለት ያቀረበው ክስ የሕግ መሠረት የለውም፡፡ በሽያጭ ውሉ ውል አለመፈፀም ብር 5000 /አምስት ሺህ ብር/ የሚያስቀጣ መሆኑ ከሳሽ ካሣ ይክፈለኝ በማለት የጠየቀው ተገቢ አይደለም የውሉና ሌሎች መከራከሪያዎችን በማንሳት መልስ ሰጥቷል፡፡

4. የስር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ ከመረመረ በኃላ ተከሳሽ ለከሳሽ ከሸጣቸው ሁለት መኪኖች መካከል የአንደኛው መኪና የሻንሲ ቁጥር lzz5elnd77n847969 እና የሞተር ቁጥር 131107038497 መሆኑ ከሳሽ ባቀረበው የሰነድ ማስረጃ ተረጋግጧል፡፡ ሆኖም ተከሳሽ ከከሳሽ ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ.ም በመሸጥ ሙሉ ዋጋውን የተቀበለበት የሻንሲና የሞተር ቁጥሩ የተጠቀሰውን መኪና ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም በተደረገ ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሸጠው መኪና መሆኑ ተረጋግጧል፡፡ ይህም ተከሳሽ ለከሳሽ የሸጠውን አንደኛው መኪና የሻንሲና የሞተር ቁጥሩ ተለይቶ የታወቀውን መኪና ለከሳብ በሽያጭ ለማስተላለፍ የሚያስችል መብት ሳይኖረው የፈፀመው የሽያጭ ውሉ በመሆኑ ለውሉ አለመፈፀምም ሆነ በከሳሽ ላይ ለደረሰው ጉዳት ተከሳሽ ኃላፊነት አለበት፡፡ በሌላ በኩል ተከሳሽ ብር 3000,000 /ሶስት ሚሊዮን ብር/ አስይዞ ዕግዱን በማስነሳት መኪኖቹን ለከሳሽ ማስረከብ እየቻለ ይህንን ያላደረገ በመሆኑ ለሽያጭ ውሉ ኃላፊ ነው በማለት ከሳሽ የከፈለውን የመኪኖቹን ዋጋ ከዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር እንዲመልስ በውሉ የተገለፀውን የገደብ መቀጫ ብር 5000 /አምስት ሺህ ብር/ እንዲከፍልና በውሉ አለመፈፀም ምክንያት

በከሳሽ ላይ የደረሰውን ኪሳራ /ጉዳት ተጣርቶ/ እንዲቀርብ በማለት በመዝገብ ቁጥር 153576 ሰኔ 12 ቀን 2007 ዓ.ም ከፊል ውሳኔ ሰጥቷል፡፡ አመልካች ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አቅርቦ ይግባኝ ሰሚው ችሎት የአመልካችን ይግባኝ በፍ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 337 መሠረት ሰርዞታል፡፡

5. አመልካች ነሐሴ 5 ቀን 2007 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ የስር ፍርድ ቤት አመልካች ለተጠሪ ከሸጣቸው ሁለት መኪኖች አንደኛው ቀደም ሲል ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሸጠው መሆኑን በመግለጽ ውሳኔ የሰጠው በማስረጃ ያልተረጋገጠ ፍሬ ጉዳይ ላይ የተመሠረተነው፡፡ አመልካች ከተጠሪዎች ጋር ሆነ ከአቶ ግደይ ገ/ፃዲቅ ጋር በተዋዋለው የመኪና ሽያጭ ውል ላይ የመኪና የሻንሲ ቁጥርና የሞተር ቁጥር አልጠቀሰም፡፡ የስር ፍርድ ቤት ተጠሪ የፍ/ሥ/ሥ/ሕግ አንቀጽ 223፤አንቀጽ 137/1 እና አንቀጽ 256 መሠረት ያላቀረበውን የሰነድ ማስረጃ በመቀበል አመልካች አንደኛውን መኪና ለተጠሪ ያላስረከበው ቀደም ብሎ መኪናውን በሽያጭ ለሌላ ሰው ስለሸጠው ነው በማለት የደረሰበት መደምደሚያ የማስረጃ አቀራረብ ድንጋጌዎችን የሚጥስና መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ነው፡፡ አመልካች ለተጠሪ የሸጣቸውን ሁለት መኪኖች ለተጠሪ ሳያስረክብ የቀረው በባልና ሚስት ክርክር መነሻ መኪኖቹ እንዳይሸጡ እንዳይለወጡና ለሶስተኛ ወገን እንዳይተላለፉ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዕግድ ትዕዛዝ በመስጠቱና የዕግድ ትዕዛዙን ለማስነሳት አመልካች ጥረት ቢያደርግም ጥረቱ ውጤት አልባ በመሆኑ ከአቅም በላይ በሆነ ችግር ስለገጠመው ነው፡፡ የስር ፍርድ ቤት ተጠሪ የከፈለውን ገንዘብ ከነወለዱ እንዲከፍል ውሣኔ ከሰጠ በኃላ የሽያጭ ውሉ ያለመፈፀሙ ተጠሪ ላይ ያደረሰውን ኪሳራ አመልካች የመሸፈን ኃላፊነት አለበት በማለት የሰጠው ውሳኔ የሕግ መሠረት የለውም፡፡ አመልካች ተጠሪ ወሉን ያልፈፀመ ወገን ምንያህል ገንዘብ መክፈል እንዳለበት ውል ተዋውለዋል፡፡የስር ፍርድ ቤት በውሉ የተገለጸውን የገደብ መቀጫ ማስከፈል ሲገባው ከገደብ መቀጫው አልፎ ለተጠሪ አመልካች ካሣ የመክፈል ኃላፊነት አለበት በማለት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክቷል፡፡

6. ተጠሪ በበኩሉ ህዳር 8 ቀን 2008 ዓ.ም በተሰጠ መልስ አመልካች ለተጠሪ ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ.ም በተደረገው የሽያጭ ውል ከሸጣቸው መኪናዎች ውስጥ የአንደኛውን የሻንሲና የሞተር ቁጥር በመግለጽ ለገቢዎችና ጉሙሩክ ባለስልጣን ያሳወቀ በመሆኑ ተጠሪ ከገዛቸው መኪናዎች ውስጥ የአንደኛው መኪና የሻንሲ እና የሞተር ቁጥር ተለይቶ የታወቀ ነው፡፡ ሆኖም አመልካች በተጠሪ ከሸጣቸው መኪናዎች ውስጥ ይህንን የሻንሲና የሞተር ቁጥሩን ለይቶ ያሳለቀውን መኪና ቀደም ሲም ሲል ሐምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም በተደረገ ውል ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሸጠውና ይህንኑ መኪና ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ ለማስረከብ የሚቻል መሆኑን ገልጾ የፃፈው ደብዳቤ የአመልካች ስራ አስኪያጅ በፈፀመው የማታለል ወንጀል ክስ

የቀረበበት መሆኑንና አቶግደይ ገ/ፃዲቅ አመልካች የሻንሲና የሞተር ቁጥሩ የተገለፀውን መኪና እንዲያስረክባቸው ከፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 153390 ክስ አቅርበው ፍርድ ቤቱ ጳጉሜ 5 ቀን 2006 ዓ.ም እና መስከረም 12 ቀን 2007 ዓ.ም የዕግድ ትዕዛዝ የሰጠ መሆኑን የሚያሳዩ ማስረጃዎች መኖራቸውን ያወቅነው ክሱንና የማስረጃ ዝርዝር መግለጫ ለፍርድ ቤቱ ካቀረብን በኃላ በመሆኑ ማስረጃዎቹን የስር ፍርድ ቤት በፍ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 256 መሠረት እንደናቀርብ ፈቃድ ጠይቀን በፍርድ ቤቱ ፍቃድ መሠረት ያቀረብናቸው የሰነድ ማስረጃዎች በመሆናቸው አመልካች የስር ፍርድ ቤት ከሥነ-ሥርዓት ሕግ ውጭ ማስረጃ እንደተቀበለ በመግለጽ ያቀረበው አቤቱታ የህግ መሠረት የለውም፡፡ ሌላውን መኪና በተመለከተ አመልካች ብር 3000,000 /ሶስት ሚሊዬን ብር/ በማስያዝ ዕግዱን ማስነሳትና የውል ግደታውን መወጣት እየቻለ ይህንን አላደረገም አመልካች ውሉን ያልፈፀመው በፍርድ ቤቱ ዕግድ ምክንያት አይደለም ስለሆነም ውሉን ያልፈፀምኩት ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ነው በማለት ያቀረበው ክርክር የህግ ድጋፍ የለውም አመልካች የወሰደውን ገንዘብ ወለድ ተጠሪ በውሉ አለመፈፀም የደረሰበትን ኪሳራና በውሉ ላይ የተገለፀውን የገደብ መቀጫ እንዲከፍል የተወሰነው በአገባቡ ነው የስር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የለበትም በማለት መልስ ሰጥቷል፡፡ አመልካች ታህሳስ 14 ቀን 2008 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልሰ አቅርቧል፡፡

7. ይኸ ሰበር ችሎት አመልካችና ተጠሪ በቃል ሊከራከሩባቸው የሚገቡ ነጥቦችን ሰኔ 22 ቀን 2008 ዓ.ም ለይቶ ለግራ ቀኙ በፅሑፍ እንዲደርሳቸው ካደረገና በተለያየ ምክንያት የቃል ክርክር ለማስማት የሰጠውን ቀነ ቀጠሮ ከተለወጠ በኃላ የቃል ክርክሩን የመጨረሻ ቀነ ቀጠሮ በሰጠበት ጥቅምት 24 ቀን 2009 ዓ.ም አመልካች ወኪል ወይም ጠበቃ ባለመቅረቡ የተጠሪን የቃል ክርክር ሰምቷል፡፡ አመልካች ስለ ማስረጃ አቀራረብ ሥርዓትና ሌሎች ነጥቦች የቀረበውን የሰበር ክርክር ለማረጋገጥና ለማገናዘብ እንዲቻል የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የመዝገብ ቁጥር 153516 እንዲቀርብ ትዕዛዝ ሰጥቶ መዝገቡን በትዕዛዙ መሠረት በማስቀረብ ተመልክቷል፡፡

8. ከስር የክርክር አመጣጥና ግራቀኙ ለዚህ ሰበር ችሎት ያቀረቡት ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል፡፡ ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ.ም ከተጠሪ ጋር በተዋዋለው ሁለት ገልባጭ መኪኖች ሽያጭ መሠረት ለተጠሪ የሚያስረክበው መሆኑን ገልጾየገቢዎችና ጉምሩክ ባለስልጣን በፃፈው ደብዳቤ የገለፀውና ያሳወቀው የሻንሲ ቁጥር lzz5elnd77n847969 የሆነውና የሞተር ቁጥሩ 131107038497 የሆነውን መኪና ቀደም ብሎ ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሰጠውና ይህንኑ መኪና ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ ለማስረከብ እንደሚችል ገልጾ ደብዳቤ የፃፈበት መሆኑን በአጠቃላይ መኪናውን ለሁለት ሰው በመሸጥ ዋጋ የተቀበለበት መሆኑን ፍሬ ጉዳይ

የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የፍትሐብሔር ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተረጋግጧል፡፡

9. አመልካች ተጠሪ የሻንሲ ቁጥሩና የሞተር ቁጥሩ ተለይቶ የተገለፀው መኪና በሌላሰው የተሰጠ መሆኑን ተጠሪ የፍትብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ በሚደነግገው መሠረት የሰነድ ማስረጃዎቹን አላቀረበም በማለት ለዚህ ሰበር ችሎት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታና ክርክር ተገቢነት መመርመሩ አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል፡፡ እኛም የስር ፍርድ ቤቶች መዝገብ በትዕዛዝ በማስቀረብ ከሳሽ /ተጠሪ/ የሻንሲና የሞተር ቁጥሩ የገለፀውን መኪና ቀደም ሲል ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ ይሸጠው መሆኑንና ይህንኑ መኪና ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ ለማስረከብ የሚችል መሆኑን ገልጾ ለገቢወችና ጉምሩክ ባለስልጣን ደብዳቤ ጽፎ እንደነበር የሚያሳይ የሰነድ ማስረጃዎች ተጠሪ ክሱን ሲያቀርብ የማያውቃቸውና ያላገኛቸው መሆኑን በመግለጽ ፍርድ ቤቱ ሰነዶቹን በተጨማሪ ማስረጃነት ለማቅረብ እንዲፈቅድለት የካቲት 12 ቀን 2007 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ ጠይቋል፡፡ የስር ፍርድ ቤት ከሳሽ /ተጠሪ/ ባቀረበው የተጨማሪ ማስረጃ የማቅረብ ጥያቄ ላይ ተከሳሹ /አመልካች/ አስተያየቱን እንዲያቀርብ የካቲት 12 ቀን 2007 ዓ.ም ትዕዛዝ ሰጥቶ አመልካች የፍርድ ቤቱን ትዕዛዝና አባሪውን የካቲት 16 ቀን 2007 ዓ.ም የደረሰው መሆኑ በድርጅቱ ማህተም ካረጋገጠ በኃላ ተከሳሽ /አመልካች/ ከሳሽ /ተጠሪ/ ባቀረበው የተጨማሪ ማስረጃ የማቅረብ ጥያቄ ላይ አስተያየቱን ባለማቅረቡ የስር ፍ/ቤት ከሳሽ በተጨማሪ ማስረጃነት ለማቅረብ ጥያቄ ያቀረበባቸው የሰነድ ማስረጃዎች የፍ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 256 መስፈርት የሚያሟሉ መሆኑን በማረጋገጥ ማስረጃዎቹ እንዲቀረቡና ከመዝገቡ ጋር እንዲያያዙ ሰኔ 12 ቀን 2007 ዓ.ም ብይን ከሰጠ በኃላ የሰነድ ማስረጃዎችን በመቀበል ለፍርድ በግብዓትነት የተጠቀመባቸው መሆኑን ተረድተናል፡፡

10. ይኸ ሰበር ችሎት በትዕዛዝ ካስቀረበው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የመዝገብ ቁጥር 153516 እንደተረዳነው የሥር ፍርድ ቤት የተጠሪን ተጨማሪ ማስረጃዎች በተጨማሪ ማስረጃነት ከመቀበሉ በፊት አመልካች አስተያየት የመስጠትና የመከራከር መብቱን ጠብቆ አመልካች ዕድሉን ተጠቅሞ አስተያየቱን ባለማቅረቡ ይህንኑ ምክንያቱን በግልጽ በመዝገብ ላይ በማስፈር ትዕዛዝ ሰጥቶ እንደሆነ ተገንዝበናል፡፡ ከዚህ አንፃር ሲታይ አመልካች ሰነዶቹ በተጨማሪ ማስረጃነት ሊቀረቡ አይገባም የሚልበትን ምክንያት ለሥር ፍርድ ቤት ያላቀረበውን ክርክርና አስተያየት ለዚህ ሰበር ችሎት ማቅረቡ ተገቢ ሆኖ አላገኘነውም፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የሥር ፍርድ ቤት በማስረጃ የማቅረብ ጥያቄ ውላይ አመልካች አስተያየትና ክርክር የማቅረብ መብቱን መጠበቁ ብቻ ሳይሆን ከሳሽ /ተጠሪ/ በተጨማሪ ማስረጃነት ለማቅረብ ጥያቄ ያቀረበባቸው የሰነድ ማስረጃዎች በፍ/ሥ/ሥ/ሕግ/ቁጥር 256 የተደነገገውን መስፈርት የሚያሟሉ ናቸው ወይስ አይደሉም የሚለውን ነጥብ በአግባቡ በመመርመር ማስረጃዎቹን ለመቀበል ብይን የሰጠ መሆኑን ተረድተናል፡፡

11. ተጠሪ ለስር ፍርድ ቤት በተጨማሪ ማስረጃነት ያቀረባቸው የሰነድ ማስረጃዎች ተጠሪ በአመልካች ላይ ክስ ሲያቀርብ ተገቢውን ትጋት በማድረግ ሊያውቃቸውና ሊያገኛቸው የማይችላቸው ማለትም አመልካች ለተጠሪ የሸጠው መሆኑን ገልጾ ለአዲስ አበባ ቃሊቲጉምሩክ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት በቁጥር TB.TP11648114 ነሐሴ 8 ቀን 2006 ዓ.ም በፃፈው ደብዳቤ የሻንሲና የሞተር ቁጥሩ የተገለፀውን መኪና ቀደም ሲል አመልካች ለአዲስ አበባ ቃሊቲ ጉምሩክ ቅርጫፍ ጽ/ቤት ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሸጠው መሆኑን ቁጥሩ TB.TB 1106114 ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም በፃፈው ደብዳቤ የሻንሲና የሞተር ቁጥሩን የገለፀውን መኪና መሆኑን ይህንን መኪና ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም አመልካች ለግደይ ገ/ፃዲቅ የሸጠ መሆኑ ገልፀው አቶግደይ ገ/ፃዲቅ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 153390 ክስ ማቅረባቸውን በመጀመሪያ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድቤት ጳጉሜ 4 ቀን 2006 እስከ መስከረም 9 ቀን 2007 የሚቆይ የዕግድ ትዕዛዝ መስጠቱንና መስከረም 9 ቀን 2007 ዓ.ም መኪናው ለሶስተኛ ወገን እንዳይተላለፍ የዕግድ ትዕዛዝ የሰጠ መሆኑን የሚያሳዩ የሰነድ ማስረጃዎች እንደሆኑ ተረድተናል፡፡ እነዚህ በአመልካችና በሌላ ሶስተኛ ወገን እጅ የነበሩ ማስረጃዎች ተጠሪ ክስ ሲያቀርብ የማያውቃቸውና ሊያገኛቸው የማይችል ማስረጃዎች በመሆናቸው በስር ፍርድ ቤት የሰነድ ማስረጃዎች በተጨማሪ ማስረጃነት እንዲቀርቡ በማድረግ መርምሮና መዝኖ ውሳኔ የሰጠው የፍ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 256 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ መሠረት በመሆኑ በዚህ አመልካች ያቀረበው የሰበር አቤቱታና ክርክር አልተቀበልነውም፡፡

12. አመልካች ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ.ም ከተጠሪ ጋር ባደረገው የመኪና ሽያጭ ውል በአመልካች የሸጠው የሻንሲና የሞተር ቁጥሩ የተገለፀው አንደኛውመኪና አመልካች ቀደም ብሎ ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሰጠው መሆኑንና አመልካች መኪናውን ለአቶግደይ ገ/ፃዲቅ የሰጠ መሆኑን ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም በተፃፈ ደብዳቤ የሻንሲና የሞተር ቁጥሩን ጠቅሶ ለኢትዩጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለስልጣን ያሳወቀ መሆኑ የሕጉን ሥርዓት በመከተል ተጠሪ ባቀረባቸው ተጨማሪ የሰነድ ማስረጃዎች የተረጋገጠ ፍሬ ነገር ህጋዊ ውጤት ምንድን ነው የሚለውን ነጥብ ተመልክተናል፡፡ ከላይ በዝርዝር እንደተገለፀው አመልካች ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ.ም በተደረገ የሁለት መኪናዎች ሽያጭ ውል መሠረት ሙሉ ዋጋውን የተቀበለበትና እስከ ነሐሴ 25 ቀን 2006 ዓ.ም ለተጠሪ ለማስረከብ የውል ግዴታ የገባበት የሞተር ቁጥሩ 131107038497 እና የሻንሲ ቁጥሩ lzz5elnd77nb847969 የሆነው መኪና አመልካች ቀደም ብሎ ለሌላ ሰው የሸጠውና ለሌላ ሰው የሸጠውመሆኑንም ለገቢዎችና ጉምሩክ ጽ/ቤት ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም በፃፈው ደብዳቤ ያረጋገጠው የመኪናውን ባለሀብትነት የፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 2273 ንዑስ

አንቀጽ 2 እና በፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 2281 በተደነገገው መሠረት ለማስተላለፍ የማይችል መሆኑን እያወቀ የተዋዋለው የሽያጭ ውል ነው፡፡

13. ከዚህ አንፃር ሲታይ ከላይ የሞተርና ያሻንሲ ቁጥር የተገለፀውን መኪና በተመለከተ አመልካች በሽያጭ ውሉ መሰረት ያልፈፀመው በባልና ሚስት ክርክር ምክንያት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነሐሴ 21 ቀን 2006 ዓ/ም የዕግድ ትዕዛዝ በመስጠቱ ምክንያት ነው በማለት አመልካች የማያቀርበው ክርክር በማስረጃ የተረጋገጡትን ኩነቶች /ፍሬነገሮች/ መሰረት ያደረገ አይደለም አመልካች ለተጠሪ ከሸጣቸው መኪናዎች ውስጥ ሲታይ የሞተር ቁጥር የሻንሲ ቁጥር የተጠቀሰውን መኪና ሙሉ የባለሃብትነት መብት ለተጠሪ ለማስተላለፍ የማይቻልበት የሶስተኛ ወገን መብትና ጥያቄ በመኪናው ላይ ያለመሆኑን ተረጋግጧል፡፡ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነሐሴ 21 ቀን 2006 ዓ/ም የሰጠው የዕግድ ትዕዛዝ ባይኖር ወይም የዕግድ ትዕዛዝ ተነስቶ ቢሆንም አመልካች በሽያጥ ውሉ መሰረት የመኪናውን ሙሉባለሀብትነት ሊያስተላልፍ እንደማይችልና መኪናውን በቀዳሚነት ገዝቼ ዋጋ ከፍየበታለሁ የሚለው አቶ ግደይ ገ/ዓዲቅ በከፍተኛ ፍርድ ቤት ክስ አቅርቦ ያሳገደው መሆኑን ፣የአመልካች ድርጅት ሥራ አስኪያጅ መኪናውን ለሌላ ሰው ከሸጠ በኃላ ያንኑ መኪና ለተጠሪ መሸጥ የማታለል ተግባር የፈፀመ መሆኑ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን ባላቸው የስር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ተረጋግጧል ፡፡

14. ይህም አመልካች የተጠሪን መብት በሚነካ ጉድለት ምክንያት የሞተርና የሻንሲ ቁጥር የተገለፀልን መኪና መኪናውን ከአመልካች ቀድሞ ሀምሌ 17 ቀን 2006 ዓ/ም በተደረገው ውል ከገዛው አቶ ግደይ ገ/ዓዲቅ መብትና ጥያቄ ነፃ አድርጎ ለተጠሪ ሊያስረክበው እንደማይችል ዕያወቀ የሽያጭ ውሉን ከተጠሪ ጋር በመዋዋሉ ምክንያት ውሉ ፈራሽ እንዲሆን ከፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2341 ንዑስ አንቀፅ 1 ድንጋጌዎች ለመረዳት ይቻላል ተጠሪ ውሉን የተዋዋለው መኪናውን ለሌላ ሰው አመልካች የሸጠው መሆኑን ሳያውቅ በመሆኑና አመልካች የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2341 ንዑስ አንቀፅ 1 የተጣለበትን ግዴታ ያልተወጣና ሊወጣ እንደማይችል እያወቀ የፈፀመው የሽያጭ ውል በመሆኑ ተጠሪ ውሉ ፈራሽ እንዲሆን ፣ ተጠሪ የተቀበለውን የመኪናውን ዋጋ ከህጋዊ ወለድ ጋር እንዲመለስለትና አመልካች መኪናውን በውሉ መሰረት ባለመፈፀሙ ያደረሰበት ኪሣራ እንዲከፍል ያቀረበው ጥያቄ የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2341 ንዑስ አንቀፅ 1፣ የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2356 ንዑስ አንቀፅ 1 የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2360 ንዑስ አንቀፅ 2 እና የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2364 ንዑስ አንቀፅ 2 ድንጋጌዎች መሰረት ያደረገ ሆኖ አግኝቶታል ፡፡

15. ከዚህ አንፃር አመልካች የሞተርና የሻንሲ ቁጥር የተገለፀውን መኪና ሙሉ ባለሀብትነት ለተጠሪ ሊያስተላልፍ እንደማይችልና መኪናውን ለሌላ ሰው አስቀድሞ የሸጠው መሆኑን ዕያወቀ ከተጠሪ ጋር የመኪና ሽያጭ ውል በመዋዋል የመኪናውን ሙሉ ዋጋ ከተቀበለ በኃላ የመኪናውን ሙሉ ባለመብት ለተጠሪ ለማስተላለፍ የማይችል በመሆኑ ምክንያት የሽያጭ ውል ያፈረሰው በተጠሪ ጥፋት ምክንያት መሆኑን በማረጋገጥ አመልካች ከተጠሪ የወሰደውን ብር 1,150,000 (አንድ ሚሊዮን አንድ መቶ ሃምሳ ሺ ብር) ነሐሴ 8 ቀን 2006 ዓ/ም ጀምሮ ከሚታሰብ ዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር ፣ ውሉን ባለመፈፀሙ በውሉ የተገለፀውን የገደብ መቀጫ ብር 5,000 (አምስት ሺ ብር) እና ውሉ ባለመፈፀሙ በተጠሪ ላይ የደረሰበት ኪሣራ ተጣርቶ ለአመልካች እንዲከፍል በማለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጠው ውሳኔ ከላይ የገለፅናቸውን ስለ ሽያጭ ዉሉ የተደነገጉትን ልዩ ድንጋጌዎች ማለትም የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2341 ንዑስ አንቀፅ 1 የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2356 ንዑስ አንቀጽ 1 የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2360 ንዑስ አንቀፅ 2 እና የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2364 ንዑስ አንቀፅ 2 መሰረት ያደረገ በመሆኑ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል፡፡

16. አመልካች ከተጠሪ ጋር ነሐሴ 7 ቀን 2006 ዓ/ም በተዋዋለው ውል ያሸጠለት ሌላውን አንድ መኪና በተመለከተ በባልና ሚስት ክርክር መነሻ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነሐሴ 21 ቀን 2006 ዓ/ም የዕግድ ትዕዛዝ ባይሰጥና የዕግድ ትዕዛዙን ለማስነሳት አመልካች በይግባኝ አቅርቦ የዕግድ ትዕዛዝ በይፀናበት በወሉ መሰረት ለመፈፀም የሚያስችለው ሌላ ምክንያት የሌለው መሆኑ የስር ፍ/ቤትና በውሳኔው ካሰፈራችው ፍሬ ነገሮች ለመረዳት ይቻላል የሥር ፍርድ ቤት አመልካች መኪናውን ለተጠሪ ባለማስረከቡ አላፊነት አለበት ያለው የፌዴራል የመጀሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን የዕግድ ትዕዛዝ አመልካች ብር 3,000.000 (ሶስት ሚሊዮን ብር) በሚያሲያዝ አስነስቶ መኪናውን ለተጠሪ ለማሰረከብ የማልችልበት ሁኔታ ነበር በማለት ነው ሆኖም የስር ፍርድ ቤት በወቅቱ የባንክ ሂሳቡን በነፃነት ለማንቀሳቀስና ብር 3,000.000 (ሶስት ሚሊዮን ብር) የባልና የሚስት ክርክር ሲያይ የነበረውና የዕግድ ትዕዛዙን ለሰጠው ፍርድ ማስያዝ አቅም እና ችሎታ የነበረው ለመሆኑ በተጠሪ በኩል የቀረቡለት ማስረጃ ስለመኖሩና ስለመረጋገጡ በውሳኔው አላሰፈረም፡፡

17. ይህም አመልካች ለተጠሪ የሰጠውን ሌላውን አንድ መኪናን በተመለከተ በሽያጭ ውሉ መሰረት ያልፈፀመው በአመልካች ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ሳይሆን የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 1793/ለ/ መሰረት አመልካች በገባው የውል ግዴታ መሰረት መኪናውን ለተጠሪ ሆነ ለሌላ ሶስተኛ ወገን እንዲያስተላለፍ ነሐሴ 21 ቀን 2006 ዓ/ም ስልጣን ባለው ፍርድ ቤት ክልከላ የተደረገበት ወይም የዕግድ ትዕዛዝ የተሰጠበት በመሆኑ ምክንያት ለመሆኑ የሥር

ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚ ችሎት አመልካች ለተጠሪ የሸጠውን አንድ መኪና ያላስረከበውን እንደ ውሉ ያልፈፀመው ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት አይደለም በማለት የሰጠውን ውሳኔ የፍታብሔር ሕግ ቁጥር 1793/ለ/ ድንጋጌ ያላገናዘበ በመሆኑ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል፡፡

18. አመልካች ለተጠሪ የሸጠውን አንድ መኪና ያላስረከበውና እንደ ውል ያልፈፀመው ከእሱ አቅም በላይ በሆነ ችግር ምክንያት በመሆኑ አመልካች የወሰደውን የመኪናውን ዋጋ ብር 1,150.000 (አንድ ሚሊዮን አንድ መቶ አምሳ ሺ ብር) ከነሐሴ 8 ቀን 2006 ዓ/ም ጀምሮ ከሚታሰብ ወለድ ጋር በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2356 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት ከመመለስ ውጭውሉ ባለመፈፀሙ ምክንያት የተጠሪ ላይ ያደረሰውን ኪሣራ /ጉዳት/ በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2364 ንዑስ አንቀፅ 2 መሰረት እንዲከፍል የሚገደድበት የሕግ መሰረት የለም፡፡ ከዚህ አንፃር አመልካች ለተጠሪ የሸጠውን አንደኛውን መኪና በተመለከተ በውሉ መሰረት ባለመፈፀሙ ተጠሪ የደረሰበት ጉዳት የመክፈል አላፊነት አመልካች አለበት በማለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጡት ውሳኔ በከፊል መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል ፡፡

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 153516 ሰኔ 12 ቀን 2007 ዓ/ም የሰጠው ከፊል ፍርድና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የፍታብሔር ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 115897 ሐምሌ 23 ቀን 2007 ዓ/ም የሰጠው ትዕዛዝ ተሻሽሏል፡፡
2. አመልካች ለተጠሪ የሞተር ቁጥር 131207038497 የሆነውና የሻንሲ ቁጥር LZZ5 ELND77NB 847969 የሆነውን መኪና ለተጠሪ ለመሸጥ ውል የተዋዋለውና የመኪናውን ሙሉ ዋጋ የተቀበለው የመኪናውን ሙሉ ባለሀብትነት መብት ለተጠሪ ሊያስተላልፍለት እንደማይችልና መኪናውን ለሌላ ሰው አስቀድሞ የሸጠው መሆንን እያወቀ በመሆኑ የመኪናውን ዋጋ ብር 1,150.000 (አንድ ሚሊዮን አንድ መቶ ሃምሳ ሺ ብር) ከነሐሴ 8 ቀን 2006 ዓ/ም ከሚወልደው ዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር በውሉ የተገለፀውን የገደብ መቀጫ ብር 5,000 (አምስት ሺ ብር) እና አመልካች የሽያጭ ውሉን ባለመፈፀሙ ተጠሪ የደረሰበት ኪሳራ / ጉዳት / ካሳ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በሰጠው ትዕዛዝ መሰረት ተጣርቶ ቀርቦ ሊከፍል ይገባል በማለት በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2341 ንዑስ አንቀፅ 1 በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2356 ንዑስ አንቀፅ 1 በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2360 ንዑስ አንቀጽ 2 እና በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2364 ንዑስ አንቀፅ 21 መሰረት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡

3. አመልካች ለተጠሪ የሸጠውን ሌላውን አንድ መኪና በሽያጭ ውሉ መሰረት ያልፈፀመው በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 1793 /ለ/ በተደነገገው መሰረት በፍርድ ቤት የዕግድ ትዕዛዝ በመከልከሉ ምክንያት በመሆኑ የመኪናውን ዋጋ ብር ,150.000 (አንድ ሚሊዮን አንድ መቶ ሃምሳ ሺ ብር) ከነሐሴ 8 ቀን 2006 ዓ/ም ጀምሮ ከሚታሰብ ዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር የመመለስ ግዴታ አለበት በማለት በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 1793 /ለ / እና በፍታብሔር ሕግ ቁጥር 2356 ንዑስ አንቀፅ 1 መሰረት ወስነናል፡፡ ይህንን መኪና ለተጠሪ ባለማስረከቡ አመልካች ለተጠሪ ኪሳራ /ካሣ/ የመክፈል ኃላፊነት የለበትም በማለት ወስነናል፡፡
4. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሳራ ግራ ቀኙ ለየራሳቸው ይቻሉ ፡፡
5. በዚህ ፍርድ ብት ጥቅምት 3 ቀን 2008 ዓ/ም የተሰጠው የዕግድ ትዕዛዝ ተነስቷል፡፡ ለሚመለከተው ይፃፍ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡